

Regionstyrelsens uppsikt över följsamhet till reglementet för intern kontroll år 2024

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Rekommendationer	3
2. Bakgrund och genomförande	4
Fullmäktiges reglemente för intern kontroll	4
Iakttagelser i 2023 års granskning	4
Styrelsens yttrande över 2023 års granskning	4
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Granskningens genomförande	5
3. Styrelsens roll att leda och samordna	6
Styrelsens regionövergripande tillämpningsanvisningar	6
Styrelsens stöd till nämnderna	6
Regiondirektörens fick i uppdrag att se över arbetet	7
4. Styrelsens uppsikt över arbetet med intern kontroll	7
Styrelsens bedömning och utvärdering av arbetet	7
Nämndernas följsamhet till reglementet för intern kontroll	8
5. Styrelsens rapportering till fullmäktige	9
6. Svar på revisionsfrågor	10
Rekommendationer	10

1. Sammanfattande analys

Styrelsen och nämnderna är ansvariga för att säkerställa att den interna kontrollen inom deras ansvarsområden är tillräcklig. Granskningen visar att styrelsen och nämnderna till stor del uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Av granskningen framgår dock att kvaliteten i arbetet behöver utvecklas. I flera fall är kontroller otydliga och det finns brister i redovisningen av resultaten.

Positivt är att styrelsen i början av år 2024 gav regiondirektören i uppdrag att se över arbetet i regionen med intern kontroll. Uppdraget slutredovisades i november 2024. Styrelsen beslutade inte om några direktiv eller åtgärder. Styrelsen behöver säkerställa att det fortsatta arbetet ger effekt på kvaliteten i styrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll.

Rekommendationer

Vi rekommenderar regionstyrelsen att:

- Utveckla stödet till nämnderna för deras arbete med intern kontroll. Styrelsen behöver säkerställa att arbetet ger effekt på kvaliteten i styrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll.

2. Bakgrund och genomförande

Regionstyrelsen ska enligt kommunallagen leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamheter. I februari 2021 beslutade regionfullmäktige om ett reglemente för intern kontroll. I sin revisionsplan för år 2024 beslutade revisorerna att granska om styrelsen hade uppfyllt sin uppsiktsplikt över att övriga styrelser och nämnder följde fullmäktiges reglemente för intern kontroll.

Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Styrelserna och nämnderna är enligt kommunallagen ansvariga för att säkerställa att den interna kontrollen inom sina ansvarsområden är tillräcklig. I reglementet för intern kontroll tydliggör fullmäktige styrelsernas och nämndernas ansvar och roller i arbetet. Ansvaret innebär att styrelserna och nämnderna varje år ska besluta om en plan för den interna kontrollen. Planen ska utgå från en riskanalys och uppföljningen av planen ska rapporteras till nämnden. Styrelserna och nämnderna ska också årligen utvärdera och göra en samlad bedömning av sin interna kontroll och vid behov vidta åtgärder för att rätta till identifierade brister.

Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar som innebär att styrelsen ska besluta om regionövergripande tillämpningsanvisningar för intern kontroll samt säkerställa att övriga styrelser och nämnder får stöd i arbetet. Styrelsen ska också årligen utvärdera och göra en bedömning av den interna kontrollen i regionen.

Iakttagelser i 2023 års granskning

Granskningen visade att majoriteten av styrelsen och nämnderna i huvudsak uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Kvaliteten i arbetet var dock låg och behövde utvecklas. I flera fall var kontrollerna otydliga och för avgränsade.

Styrelsens utvärdering av den interna kontrollen år 2023 identifierade att det fanns risker som styrelserna och nämnderna inte hade fångat upp i sina riskanalyser. Revisorerna instämde i styrelsens iakttagelse. Revisorerna ansåg dock att styrelsen i sin utvärdering också borde ha uppmärksammat att kvaliteten i styrelserna och nämndernas internkontrollplaner var för låg.

Revisorerna rekommenderade regionstyrelsen att utveckla stödet till övriga nämnder för deras arbete med intern kontrollplanerna. Styrelsen behövde bland annat ställa högre krav i anvisningarna på hur internkontrollplanerna bör utformas. Av internkontrollplanerna behöver det på ett bättre sätt framgå metodmässigt hur kontrollerna ska genomföras.

Styrelsens yttrande över 2023 års granskning

I oktober 2024 yttrade sig styrelsen över granskningen. Av yttrandet framgick att styrelsen planerade flera åtgärder för att förbättra uppsikten och höja kvaliteten på arbetet med intern kontroll. Däribland skulle ett fokusområde för styrelsen vara att ge stöd och vägledning till nämnderna i deras arbete med riskanalyser. Styrelsen höll med revisorerna om att det fanns metodmässiga brister i nämndernas kontroller. Styrelsen skulle även försöka utveckla sitt stöd till nämnderna inom det området.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorerna för deras bedömning av om regionstyrelsen har uppfyllt uppsikten över att övriga nämnder följer fullmäktiges reglemente för intern kontroll. För detta har vi besvarat följande revisionsfrågor:

- Har styrelsen agerat tillräckligt i sin roll att leda och samordna arbetet med intern kontroll?
- Har styrelsen haft tillräcklig uppsikt under år 2024 av övriga nämnders arbete med intern kontroll?
- Har styrelsen rapportering till fullmäktige om den interna kontrollen under år 2024 varit tillräcklig?
- Har styrelsen agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?

Regionstyrelsens ansvar och arbete med den interna kontrollen som nämnd har granskats i den grundläggande granskningen av regionstyrelsen år 2024 (nr 8/2024).

Revisionskriterier

Vår bedömning av styrelsens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 1 §
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Granskningens genomförande

Granskningens iakttagelser bygger till stor del på slutsatser från grundläggande granskningar år 2024 av styrelsen och nämnderna. Dessa rapporter finns publicerade på www.regionvasterbotten.se/revision. Därutöver har vi granskat regionstyrelsens protokoll och rapportering till fullmäktige samt styrelsens utvärdering av den interna kontrollen. Granskningen är genomförd av Malin Hedlund, sakkunnig på revisionskontoret.

Rapporten har kvalitetssäkrats av sakkunnig på revisionskontoret. Dessutom har enhetschef och strateg inom ledningsstaben fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Styrelsens roll att leda och samordna

Styrelsens regionövergripande tillämpningsanvisningar

I februari 2024 beslutade regionstyrelsen om regionövergripande tillämpningsanvisningar för styrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll år 2024 (RS 2203-2023). Syftet med anvisningarna var att förtydliga fullmäktiges krav i reglementet för intern kontroll. Det var inga större förändringar i anvisningarna för år 2024, än de styrelsen beslutat om för år 2023. Skillnaden mellan anvisningarna handlade om att styrelsen år 2024 förtydligat att nämndernas tillsynsrapporter skulle skickas till regionstyrelsen.

I anvisningarna beskrev styrelsen hur styrelsen och nämnderna skulle arbeta med riskanalys och tillsynsplan samt uppföljning och bedömning av den interna kontrollen och åtgärder. Sedan några år tillbaka använder styrelsen begreppet tillsynsplan i stället för internkontrollplan.

I anvisningarna anger styrelsen exempelvis att:

- Arbetet med intern kontroll ska utgå från en riskanalys. Utifrån riskanalysen ska styrelserna och nämnderna besluta om en tillsynsplan.
- Av tillsynsplanen ska det framgå vilka kontroller som ska genomföras och när resultatet av kontrollerna ska rapporteras till styrelsen eller nämnden. Det finns inget krav i anvisningarna att det av tillsynsplanerna ska framgå hur kontrollerna ska genomföras.
- Styrelserna och nämnderna ska följa upp kontrollerna i tillsynsplanen i samband med delårsrapporterna och årsrapporten. I rapporteringen ska styrelsen och nämnderna redovisa hur kontrollerna är genomförda, resultatet och bedömningen av kontrollerna samt om några åtgärder behövde vidtas.
- I samband med årsrapporten ska styrelsen och nämnderna göra en årlig bedömning av nämndens interna kontroll. Bedömningen ska utgå från uppföljningen och graderas utifrån *god intern kontroll*, *acceptabel intern kontroll* eller *bristande intern kontroll*.

Styrelsens stöd till nämnderna

Regionstyrelsen har enligt fullmäktiges reglemente ett särskilt ansvar att säkerställa ett stöd till styrelserna och nämnderna i deras arbete med intern kontroll. Styrelsen har organiserat stödet på tjänstepersonsnivå till ledningsstaben.

På tjänstepersonsnivå finns det ett informellt nätverk för styrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll. I nätverket sitter tjänstepersoner som har i uppdrag att samordna arbetet med intern kontroll på de olika förvaltningarna. Nätverket samordnas och sammankallas av en strateg i ledningsstaben.

Förvaltningarna i regionen använder det digitala verksamhetsstödet Stratsys för arbetet med intern kontroll. I Stratsys finns information om arbetsprocessen för intern kontroll, men också arbetsytor där förvaltningarna lägger in de risker, planerade åtgärder och kontroller som styrelserna och nämnderna beslutat om. Förvaltningarna använder också Stratsys för att följa upp åtgärderna och kontrollerna.

Regiondirektörens fick i uppdrag att se över arbetet

I samband med att regionstyrelsen beslutade om sin internkontrollplan för år 2024 fick regiondirektören i uppdrag att se över arbetet med intern kontroll. Enligt styrelsens protokoll var syftet med uppdraget att få en mer ändamålsenlig intern kontroll. Uppdraget skulle vara slutfört i oktober 2024.

Vid styrelsens sammanträde i november 2024 återrapporterade strategen inom ledningsstaben arbetet som pågått. Av styrelsens protokoll framgår att det långsiktiga målet med arbetet var att åstadkomma en gemensam struktur inom regionen. Internkontrollnätverket hade genomfört en omvärldsbevakning och tagit fram ett förslag för fortsatt arbete. Fokus var en struktur för riskanalysarbetet som skulle hjälpa nämnderna att hitta avgränsningar och identifiera rätt områden att lyfta in i riskanalysen. På längre sikt skulle det finnas en gemensam struktur och stöd för samtliga nämnder. För arbetet år 2025 var det upp till varje nämnd hur mycket av sitt arbete som de ville anpassa efter den nya strukturen.

Styrelsen beslutade inte om någon ny inriktning eller direktiv för fortsatt arbete. Däremot finns det, enligt uppgifter under granskningsarbetet, en plan att styrelsen under år 2025 ska ta fram ett förslag till fullmäktige om ett nytt reglemente för intern kontroll.

Vår kommentar

Regionstyrelsen har samordnat arbetet i regionen med intern kontroll på så vis att styrelsen har beslutat om tillämpningsanvisningar och tillhandahåller ett nätverk och systemstöd för arbetet. Revisorerna har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att utveckla stödet till nämnderna genom att ställa högre krav på nämnderna i sina anvisningar. Styrelsen har inte utvecklat anvisningarna sedan år 2023. Det är dock positivt att styrelsen under år 2024 gav regiondirektören i uppdrag att se över arbetet med intern kontroll. Styrelsen behöver säkerställa att det fortsatta arbetet ger effekter på kvaliteten i styrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll.

4. Styrelsens uppsikt över arbetet med intern kontroll

Styrelsens bedömning och utvärdering av arbetet

Styrelsen bedömde att Region Västerbotten för år 2024 hade en acceptabel nivå på den interna kontrollen. Det framgår av styrelsens protokoll i april 2025. Bedömningen hade utgått från styrelsens och nämndernas uppföljning. Styrelsen och samtliga nämnder hade bedömt att de hade en acceptabel nivå på den interna kontrollen.

Styrelsens utvärdering visade exempelvis att:

- Nämnderna hade utvecklat sitt arbete med intern kontroll. Bland annat utifrån den kritik som revisionen tidigare hade lämnat. Styrelsen menade att nämnderna förbättrat sina processer och rutiner för att kunna hantera och följa upp identifierade risker.
- En utmaning i nämndernas riskhantering var risker där nämnderna hade ett delat ansvar. Exempelvis risker som var kopplade till styrelsens stödfunktioner.

- Uppföljningen av kontrollerna fungerade bättre. Styrelsen menade dock att redovisningen av kontrollerna ofta är komplex och att det är en utmaning att kommunicera resultaten på ett tydligt och begripligt sätt. Styrelsen kommenterade att det var viktigt att fortsätta utveckla metoder och verktyg för att förbättra rapporteringen och kommunikationen av resultaten.
- Ett utvecklingsområde som styrelsen identifierade var att skapa en vägledning kring genomförandet av tester och stickprov. Vägledningen skulle inkludera hur ett slumpmässigt urval genomförs samt hur det går att säkerställa att testerna är representativa och tillförlitliga.
- Nämnderna hade vid behov vidtagit åtgärder. Styrelsen menade dock att det är viktigt att kontinuerligt utvärdera och justera åtgärderna för att säkerställa att de motsvarar de underliggande problemen och leder till förbättringar.

Nämndernas följsamhet till reglementet för intern kontroll

I tabellen nedan finns en sammanställning över de bedömningar som revisionskontoret gjort i de grundläggande granskningarna av styrelsens och nämndernas följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll år 2024.

Revisionsfråga	RS	HSN	RUN	Folkhögskolestyrelsen	Patientnämnden
Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden säkerställt att internkontrollplanen är ändamålsenlig?	Nej	Nej	Delvis	Delvis	Delvis
Har nämnden följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden säkerställt att kontroller i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Nej	Nej	Delvis	Delvis	Ja
Har nämnden bedömt resultatet av uppföljningen av intern kontroll?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	Ja	Ja	Ja	Ja	-

Grundläggande granskningar visar att en majoritet av styrelsen och nämnderna i huvudsak uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Styrelsen och nämnderna behöver dock utveckla kvaliteten i arbetet. Exempelvis visade granskningarna att:

- De identifierade riskerna utgick till stor del från stödprocesser i regionen. Exempelvis hade hälso- och sjukvårdsnämnden inte identifierat några risker i verksamheterna.
- Flera kontroller i regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens internkontrollplaner var svåra att förstå. Det fanns också brister i

redovisningen i nämndernas uppföljning. För flera kontroller var det svårt att förstå vilken kontroll som var genomförd och värdera resultatet av kontrollen.

- Internkontrollplanerna var översiktliga med få kontroller. Exempelvis hade regionala utvecklingsnämnden endast genomfört två kontroller.
- Positivt var att patientnämnden år 2024 utvecklat sin interna kontroll i jämförelse med år 2023.

Vår kommentar

Trots att majoriteten av nämnderna till stor del uppfyllt kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll, visar revisorernas grundläggande granskningar år 2024 att kvaliteten i arbetet är lågt. Internkontrollplanerna var för översiktliga och avgränsade samtidigt som det också fanns brister i redovisningen av kontrollernas resultat. Positivt var att patientnämnden utvecklat sitt arbete med internkontroll.

Vi instämmer i styrelsens slutsats i utvärderingen att nämnderna har en utmaning i att kommunicera resultaten från kontrollerna på ett tydligt och begripligt sätt. Det är viktigt att styrelsen utvecklar sitt stöd till nämnderna och också lyfter in erfarenheter och slutsatser från nämndernas arbete i det fortsatta utvecklingsarbetet med intern kontroll.

5. Styrelsens rapportering till fullmäktige

Av styrelsens protokoll den 8 april 2025 framgår att styrelsens utvärdering av arbetet i regionen med intern kontroll ska överlämnas till fullmäktige för information.

Vår kommentar

Styrelsen har rapporterat till fullmäktige i enlighet med reglementet.

6. Svar på revisionsfrågor

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har styrelsen agerat tillräckligt i sin roll att leda och samordna arbetet med intern kontroll?	Nej. Styrelsen beslutade förvisso om tillämpningsanvisningar och gav informellt stöd till nämnderna i deras arbete. Styrelsen har dock inte utvecklat stödet sedan år 2023 genom att exempelvis ställa högre krav i tillämpningsanvisningarna. Det är positivt att styrelsen riktat ett uppdrag till regiondirektören om att utveckla arbetet.
Har styrelsen haft tillräcklig uppsikt under år 2024 av övriga nämnders arbete med intern kontroll?	Delvis. Styrelsen utvärderade och följde upp arbetet. Grundläggande granskningar år 2024 visar att styrelsen och nämnderna i stort uppfyllde kraven i reglementet för intern kontroll. Det finns dock brister i kvaliteten som styrelsen borde ha uppmärksammat. Bristerna är i stort desamma som revisorerna uppmärksammade år 2023. Styrelsen har inte beslutat om några direktiv eller åtgärder för att komma tillrätta med bristerna.
Har styrelsen rapportering till fullmäktige om den interna kontrollen under år 2024 varit tillräcklig?	Ja.
Har styrelsen agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning? Revisorerna rekommenderade regionstyrelsen att utveckla stödet till övriga nämnder för deras arbete med intern kontrollplanerna. Styrelsen behövde bland annat ställa högre krav i anvisningarna på hur internkontrollplanerna bör utformas.	Nej. Grundläggande granskningar år 2024 visar att det fortfarande finns brister i kvaliteten i styrelsens och nämndens arbete med intern kontroll. Styrelsen har inte ställt högre krav i sina anvisningar för hur internkontrollplaner och uppföljningen ska formas. Däremot är det positivt att styrelsen gett regiondirektören ett uppdrag att se över arbetet.

Rekommendationer

Vi rekommenderar regionstyrelsen att:

- Utveckla stödet till nämnderna för deras arbete med intern kontroll. Styrelsen behöver säkerställa att arbetet ger effekt på kvaliteten i styrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll.

Umeå den 11 april 2025

Malin Hedlund
Sakkunnig

Revisionskontoret
Region Västerbotten